

Walka z histerją.

Przechodzimy — jak i cała Europa — okres bardzo silnych fermentów społecznych. By je przetrzymać, by z nich wyjść zwycięsko, by odzyskać równowagę i spokój, — trzeba, by samo społeczeństwo tego chciało.

A naprzód trzeba, by się nie poddawało „psychozom” i „nastrojom”, ale by swoje odruchy kontrolowało.

Nie trzeba rzeczy drobnych równać z wielkimi. Ale mimowoli nasuwa się porównanie naszych czasów ze stosunkami we Francji z końcem 18. w. ...Gdyby się był wówczas znalazł ktoś, kto byłby wstrzymał ruską histerję inteligencji i mieszczaństwa Paryża, historia z końca 18. w. inaczej by wyglądała. Ponieważ jednak nie było takiego czynnika, ani na dworze, ani w Stanach Generalnych, ani w ogrodach Pałacu-Royal, historia potoczyła się znanymi torami.

TRAMWAJ UCIEKA...

Lwowski korespondent „Biuletynu Polsko-Ukraińskiego”, kreśli następujący obrazek ze Lwowa:

„Kilka dni temu na jednej z głównych i najruchliwszych ulic lwowskich Gródeckiej, zebrała się niespodziewanie kupka ludzi, wśród której ktoś zaczął głośno wykrzykiwać. Na balkonie zjawił się jakiś jegomość, który zaczął wygłaszać okolicznościowe przemówienie a może poprostu rugować zbiegowisko za robiony pod oknami krzyk. Jak Szanowni Czytelnicy myślicie, co się stało? Czy ludziska ze zwykłej ciekawości poczęli zewsząd biec i gapić się, — czy wezwał ktoś policję, albo może kilku obywateli pobiegło na górę do mieszkania niepowołanego trybuna ludu i wytłumaczyło mu przekonywującymi argumentami, że nie miejsce to i nie pora na wiecowanie? Broń Boże: od krzyku jakiegoś jegomości i zbiegowiska kilku nastu ludzi — w dużą ruchliwą ulicę jakby piorun strzelił. Sklepy z trzaskiem spuszczały żaluzje, publiczność jakby miotłą zmiotła w bramy kamienie i boczne uliczki, a wozy tramwajowe po bohaterstwu, pędem, nie bacząc na przystranki, pognały w dół i górę ulicy, wycofując się z terenu ewentualnego wyładowania temperamentów. Za pół godziny — godzinę — ludziska powychylały głowy i ulica przybrała zwykły charakter. W prasie miejscowej nawet nie było o takiej „drobnostce” wzmianki”.

Tosamo można było jeszcze niedawno obserwować w Krakowie. Głośniejsze kichnięcia przechodnia ulicznego przejmowało ludzi dreszczem a gruchot sprawiony wysypywaniem węgla z wozu przy ul. Stolarskiej sprawiał, że mieszkańcy z Małego Rynku szybko zamykali okna i chronili się w odleglejsze od placu ubikacje.

Był i tacy, którzy „uzupełniali” aprowizację nowymi zapasami, bo — „czyż można wiedzieć, co przyjdzie?”...

Płochliwość zapanowała po jednej stronie społeczeństwa...

A po drugiej?

STRAJK Z TANCAMI.

Nareszcie przewala się fala strajków okupacyjnych. Słabnie... Ale jeszcze niedawno szła i szeroko i wysoko. A poddawali się jej robotnicy z przedziwną lekkomyślnością.

We Francji nazwano je „strajkami polskimi”, albo „uśmiechniętymi”. Stworzyliśmy więc nowy styl strajkowania. Strajki uśmiechnięte.

Robotnicy porzucali pracę czasem mając do tego powód, czasem nie mając, ale zawsze z uśmiechem. Z „Robotnika-Naprzodu” dowiedzieliśmy się, że strajkujący zabawiali się układaniem „krakowiaków”, a z prasy paryskiej, że we Francji strajk prawie z reguły połączony był z tańcami. Kilkanaście zdjęć fotograficznych z takiego strajku ogłądałem w ilustrowanych pismach francuskich.

„Strajk uśmiechnięty”, — „strajk tańca”... O czymże to świadczy? O lekkomyślności strajkujących. Tak jest, bo nawet ich radość przy strajkowaniu nie wynagrodzi szkód, które spowodowali... W Bourlogne-sur-Mer wybuchł taki wesoły strajk robotników transportowych. Doprowadził do tego, że musiano rzucić 2.600 metrów ryb do morza, bo zaczęły gnić.

Nie potępiamy każdego strajku. Ani Leon XIII, ani Pius XI, nie potępia strajków w czambuł. Obydwaj natomiast uważają go za „broń ostateczną”, której dopiero wtedy można użyć, gdy się wyczerpało wszystkie sposoby osiągnięcia sprawiedliwości. Te zaś „wesołe” strajki podejmowane były bez wy-

zerpania środków porozumienia z pracodawcami. Wybuchaly lekkomyślnie, nieraz bez powodu. Sami socjalistyczni sekretarze w Krakowie wstruszyli ramionami i dziwili się tej dziwnej lekkomyślności.

OPANOWANIE.

Dziś te dwa zjawiska zdają się zanikać. „Mieszczańskie” żywioły nie dostają już dreszczów, słysząc głośniejsze kichnięcia na ulicy, — a robotnicy wracają do pracy. Ustępuje płochliwość pierwszych i lekkomyślność drugich. Daj Boże, by — na dłuższą...

Ale zechciejmy pojąć, że takie histe-

Nie mogąc Wszystkim osobiście podziękować za złożone mi życzenia z okazji konsekracji na biskupa i nominacji na Administratora Apostolskiego diecezji sandomierskiej, tą drogą składam najszczerze wyrazy wdzięczności, prosząc o zachowanie mnie i nadal w swojej pamięci.

Biskup JAN LOREK.

JANUSZ MAKOWSKI.

Na Dalekim Wschodzie.

II.

Cele i drogi ekspansji japońskiej.

Z rozwoju wydarzeń na Dalekim Wschodzie ostatniego okresu wynikałoby, że ekspansja japońska idzie równoległe w dwóch kierunkach, w kierunku chińskim oraz w kierunku mongolko-sowieckim. Czy rzeczywiście w zamiarach Japonii leży podbój terytoriów w obydwóch tych kierunkach? Oznaczałoby to wojnę zarówno z Chinami jak i z Sowietami, czemu Japonia mimo całej swej potęgi militarnej i pałotyżmu Japończyków mogłaby nie sprostać. Zamiary Japonii są inne.

90-ciomiljonowy (łącznie z Koreą) naród japoński zamieszkuje szereg przeludnionych wulkanicznych wysp. Część tylko gruntów na wyspach japońskich nadaje się pod uprawę. Nie jest też ona w stanie wyżywić ludności. Wyspy japońskie są biedne i pod innym względem. Poza pewną ilość węgla brunatnego, żelaza i ropy nie posiadają bogactw naturalnych ani surowców potrzebnych dla przemysłu, mającego dać zatrudnienie ludności. Na jednym kilometrze kwadratowym mieszka 169 mieszkańców, a co roku przybywa nowy milion Japończyków (nadwyżka liczby urodzeń nad zgonami), którzy muszą żyć. Wynika z tego jasno, że Japonia potrzebuje trzech rzeczy: terenów dla emigracji, surowców dla przemysłu i rynków zbytu dla swych wyrobów przemysłowych.

Z podziwu godną energią zabrali się Japończycy pod koniec ubiegłego stulecia do usunięcia tych braków, stając się w krótkim czasie z egzotycznej krainy jednym z pierwszych mocarstw świata. Ich ekspansja na lądzie azjatyckim spowodowała zwycięskie wojny najpierw z Chinami (1894-95), a potem z carską Rosją (1904-1905). Japonia zdobyła Koreę z jej złotem, węglem i żelazem oraz z olbrzymimi bogactwami leśnymi. W wyniku wojny światowej zdobyła szereg kolonii, a wreszcie w latach 1931-32 opanowała Mandżurję, stwarzając tam zależne od siebie państwo Mandżukuo. Mandżurja otworzyła Japończykom możliwości emigracyjne, zahamowane w kierunku Ameryki przez zakaz imigracji do Stanów Zjednoczonych. Dała im także bogate gospodarstwo hodowlane (konie i bydło), a dzięki dobrej ziemi nadaje się do intensyfikacji rolnictwa.

Po zdaniu sobie sprawy z tego wszystkiego można już powiedzieć, że dalsza ekspansja japońska pójdzie przede wszystkim w kierunku sowiecko-mongolskim, a nie chińskim. Przeludnione Chiny, o 500 milionach ludności, nie mogą być brane pod uwagę jako teren emigracyjny. Nie posiadają one także większych bogactw naturalnych i surowców. A poza tym dalej posunięta ekspansja w ich kierunku grozi nie tylko wojną z rządem nankińskim, ale i zatargiem ze Stanami Zjednoczonymi i Anglią, które posiadają swoje interesy w Chinach, zabezpieczone traktatem waszyngtońskim z roku 1922. Obydwa te mocarstwa stoją na straży polityki „drzwi otwartych” w stosunku do Chin.

Jako rynek zbytu przedstawiają natomiast dla Japonii olbrzymie i ludne Chiny kolosalne możliwości. Toteż polityka Japonii w stosunku do Chin zmierza do opanowania ich gospodarczego i do spacyfikowania Chin północnych i zapewnienia sobie spokoju od tej strony w momencie decydującej rozgrywki z Sowietami. Nie chce więc Japonia wojny z Chinami i zer-

ryczne „nastroje” zawsze narażają państwo na niebezpieczeństwo niepokojów i wstrząsów.

Stawiamy wysokie wymagania rządowi i władzom bezpieczeństwa. Żądamy od nich, by w trudnych sytuacjach kierowały się zawsze sprawiedliwością i rozsądkiem i by zachowały równowagę ducha. Tegosamego żądać należy także od społeczeństwa, od opinii...

Społeczeństwo, tłum, muszą być kierowane i opanowywane. To znaczy — muszą być przede wszystkim wolne od histerji. Tak od płochliwości jak od lekkomyślności.

J. P.

Przegląd prasy...

Uderz w stół...

Komentując wstąpienie p. ministra Kwiatkowskiego przeciw tym „setkom obywateli”, którzy z początkiem bież. roku wywozili masowo pieniądze zagranicę, żydowski „Nasz Przegląd” delikatnie zauważa:

„niebardzo jest jeszcze zrozumiałe, w jakim celu setki obywateli przekazywały duże sumy w walorach obcych do banków zagranicznych. Ponieważ nikt nie robi nic bez kozyści, to przyczyny mogły być dwojakie. Albo pokuszą część obywateli musiała opuścić państwo, albo część obywateli zamożnych uleciała się zapowiadanej rządu lewicowego, którego program prasa prawicowa malowała jako socjalistyczny, strasząc nim swych czytelników. Tych, co musieli emigrować obwiniać nie można, bo widocznie nie cieszyli się w kraju faktyczną równością...”

t. j., niby żydzi, emigrujący do Palestyny... Poznański „Nowy Kurjer”, zwracając uwagę na to oświadczenie żydowskiego dziennika, pisze:

„Najzabawniejszy jest w tem straszak rządu lewicowego, którego niby uleciał się oni — żydzi, ci sami żydzi, którzy zgodnie opowiadali się za „frontem ludowym”, a teraz się nagle zlekli i dalejże z pieniędzmi zagranicę...”

Czy za 4-letką stoi cały rząd?

Prasa konserwatywna prowadzi dalej kampanję przeciw min. Kwiatkowskiemu. M. in. „Czas” przeciwstawia go p. generałowi Składkowskiemu.

„Premjer — pisze „Czas” — wypowiedział mianowicie, że ustalenie programu gospodarczego jest w tej chwili niemożliwe, gdyż stosunki gospodarcze są zbyt płynne. Mówił dalej, że nie chce brać odpowiedzialności za program, który pod wpływem zmiany warunków musiałby być już w krótkim czasie zmieniony. Innego zdania był wicepremier. Nie podzielał bynajmniej obaw premjera i wystąpił z programem obliczonym nie tylko na okres trwania pełnomocnictw ale na okres 4 lat. W związku z tem pytanie, czy za 4-letką p. Kwiatkowskiego stoi autorytet całego rządu, a zwłaszcza autorytet premjera, nie jest bynajmniej takie naiwne, jakby się to na pozór wydawało. To też wielu twierdzi, że program jest li tylko osobistym programem wicepremjera a niektórzy dodają, że wykonanie tego programu przez lat 4 jest jego marzeniem. Marzenia jednak są tylko marzeniami i nie zawsze się ziszczają”.

Argument pięści.

„Dziennik Poznański” pisze:

„Kilka tygodni temu odbyło się w Krakowie zgromadzenie przedstawicieli około stu organizacji społecznych. Mówiono o konieczności trwałego zorganizowania społeczeństwa. Truszczono się o stan obecny Polski itd. Gorące przemówienie wygłosił również znany społeczeństwu poznańskiemu działacz społeczno-polityczny, który w swoim czasie kierował w Poznaniu pracami społeczno-organizacyjnymi, skądinąd człowiek bardzo wartościowy. Przemówienie swe zakończył tak: „... a kto przeciw nam — tego w pysk!”...

Minister propagandy.

Upatrzony podobno na ministra propagandy, p. Stpiczyński, redaktor „Kurjera Porannego”, wygłosił w Sejmie mowę, która podobno ma wyrażać opinię rządu. „Nowy Dziennik” twierdzi, że p. Stpiczyński uzgodnił ją z p. Kwiatkowskim, a zwracała się do „ludzi pracy”, jednak nie do socjalistów.

„Mowa ta — pisze „Nowy Dziennik” — była gorąco oklaskiwana, a jako sensacja uchodzić musi fakt że oklaskiwał go p. premier z ławy ministrów i czynił to — bardzo gorąco i entuzjastycznie. Towarzyszył mu wicepremier Kwiatkowski, wreszcie uściśnął dłoń jego dawny kolega redakcyjny, dziś redaktor konkurencyjnego pisma wicemarszałek Miedziński. Uściśnął on dłoń nie tylko kolegi, ale i przyszłego szefa, a mianowicie ministra, względnie wiceministra propagandy, Stpiczyńskiego”.

Jeśli hielizna dzienna to — EGA Sklep fabr. Kraków, Szewska 25. Podczas „Dni Krakowa” ceny niższe.

skim raczej później. Nie wiadomo jednakże, czy pozwolą Sowietom na wcześniejsze rozegranie wojny ich sytuacja wewnętrzna oraz względy na politykę europejską.

